

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félvre 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Belák Istvánnak, a veszprémi ág. hitv. ev. felügyelőjének székfoglaló beszéde. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Belák Istvánnak,

a veszprémi ág. hitv. evang. egyházmegye
felügyelőjének székfoglaló beszéde.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei
Közgyűlés!

Meghatott ezen általam eléggé meg nem becsülhető bizalom, melyben részesültem az által, hogy az egyházmegye egyházközségeinek többsége engem az egyházmegye felügyelőjévé választott.

Meghatott pedig annál inkább, mert én az egyházmegyének húsz év óta köz munkása, a vezérszerepre nem számítottam.

Nekem, ki a munkához szoktam, nehéz is lesz betöltenem ezt a helyet, különösen azon férfiú után, ki valóban vezérszerepre volt hivatva.

Örvendtettem, hogy annak idején — ezen férfiút egyházmegyénk részére megnyerni iparkodhattam, de ép azért sajuosan fájlalom elvesztését, — fájdalommal érzem az ő hiányát.

Ezen férfiú után nehéz feladat várakozik reám, s tartok tőle, hogy nem leszek képes az ő helyét betölteni; érzem gyengeségemet a rám ruházott feladat teljesítésére.

De elfoglalom e helyet, mert gyávaságnak tartanám a bennem helyezett s nagyra becsült bizalom elől kitérni, s mert a jóra, szépre és nemesre törekedni kötelező akarat a küzdőterre hív, miért is ez ünnepélyes pillanat eszembe juttatja a költő szavait:

„Előttd a küzdés, előttd a pálya,
Az erőtlen csügged, az erős megállja.
És tudod, az erő micsoda? Akarat,
Mely előbb vagy utóbb borostyánt arat.“

Elfoglalom ezt a helyet, mert azt hiszem, hogy akkor, mikor az egyházmegye egyházközségei nagybecsű bizalmukat bennem helyezték, bizalmukkal megajándékoztak, tették ezt azon elhatározással, hogy engem elhagyni nem, de támogatni fognak.

Ezen édes reményben köszönöm a megtisztelő bizalmat és kérem szíves támogatásukat.

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Hogy egymást el ne hagyjuk, de támogassuk; új erőt gyűjtünk — úgy a szellemekben, mint az anyagiakban — arra nagy szükség van és lesz.

Az országos kormány a napirenden levő egyházpolitikai kérdést — tudjuk — részben a vallás szabad gyakorlata iránti intézkedésekkel kívánja megoldani, és pedig interconfessionalis alapon.

Helyesek-e azon intézkedések, miket az országos kormány tervbe vett? Helyesek-e azok a módok, a melyek szerint a felvetett kérdések szabályozása tervbe vétetett? Megfelelnek-e ezek azon általános érdekeknek, a melyek — mivel a haza polgárai családi beléletét is érintik — kívánatosná teszik, hogy a bekövetkező változások minél kevesebb rázkódást idézzenek elő? Megfelel-e az interconfessionalismus a mi hazai specialis viszonyainknak? Nem teremti-e ez meg egyik vallásfelekezethez a másik felett, különösen felettünk való suprematiáját? — Ezek kérdések, melyek felett gondolkodnunk kell, de a melyek miatt tennünk is kell, hogy a bekövetkező bennünket készületlenül ne találjanak.

Megérdemelnék ugyan azon kérdések, hogy ezeket bővebb fejtegetés tárgyává tegyem, de ez ma messze vezetne bennünket; ép azért ma, és általánosságban csupán azt kívánom hangsúlyozni, hogy a haladás elől el nem zárkozhatunk.

„Igaz haladás csak ott van, hol a conservativ és liberalis elem kölcsönhatásban van.“

Általánosságban is és mindenek felett arra kell törekednünk, hogy a történeti jog folytonossága alapján ezen conservativ alapon a fejlődés, a haladás igazán szabadelvű legyen.

Ily módon nekünk a szabadelvűség, a liberalismus elől kitérni vagy épen ettől megijedni nemcsak nem lehet, nemcsak nem szabad, sőt azt üdvözölni, követni kötelességünk, mert hiszen hit-

elveink a szabad gondolkodást nemcsak megengedik, de valódi alapjukat abban lelik; s mert evangélikus egyházunk szervezete itt hazánkban szabadirányu, mert demokratikus, s mert az igazi szabadelvűség, a szabadság biztosítékairól is gondoskodni tartozik.

A szabadság biztosítéka pedig a függetlenség.

El kell azonban ismernem, hogy a szabadság nem lehet szabályozatlan, a függetlenség nem lehet korlátlan, mert én nem oszthatom egyik nagy emberünk azon nézetét, mintha a szabályokhoz kötött szabadság nem volna szabadságnak tekinthető, sőt — nézetem szerint — a szabályok nélküli szabadság, a korlátlan függetlenség valójában féktelenség, a mi tán reánk lehetne a legveszedelmesebb, mert a quod uni justum alteri aequum elvénél fogva mi a kisebbségben levők fognánk a többségben levő felekezetek, kiváltképen az egyébként is hatalmas róm. kath. felekezet részéről agyonnyomatni.

Nekünk szabadság kell egyenlőséggel és olyan, a mit mások szabadsága nem veszélyeztet.

Az ilyen szabadságnak — mint mondtam — a legerősebb biztosítéka a függetlenség.

Ezt azonban veszélyezteti a szellemi fensőbbiség hiánya és a vagyoni elszegényedés.

Hogy tehát szabadságunkat, függetlenségünket fenntarthatassuk, biztosíthassuk, küzdenünk kell az elszegényedés ellen; őrtenünk kell állanunk a nevelés terén és megtennünk azt, mit elhanyagoltunk.

Belátták ezt már őseink is, mikor egyházi és nevelési czélokra tetemes vagyoni áldozatokat hoztak.

Őseink mégis a nevelés terén a fősúlyt a finevelésre fektették.

Szükséges ez ma is. Mégis ma, mikor e téren az állam minket túlszárnyalni igyekszik, s mikor az őseink által reánk hagyott vagyon, minden szükségletet fedezni elegendőnek nem mutatkozik, nehogy erőnket túlfeszítsük, meg kell alkudni a viszonyokkal és a szükséges garantiák fenntartása mellett, a nevelésről más irányban kell gondoskodnunk.

Gondoskodnunk kell arról, hogy a vallásoktatás úgy a közép- mint a népiskolákban alaposabb legyen, s kiterjesztessék a szórványban levő hivekre is; a tanítóképző-intézetekben a tanítónövendékek hitbuzgó nevelésben részesítendőek; a lelkészek kiképzetésére nagy gond fordítandó, különösen az irányban, hogy ezek a hivek hitbuzgóságát felkelteni, ápolni és fejleszteni akarattal és képességgel lépjenek a lelkészi pályára.

És gondoskodnunk kell az eddig általunk majdnem teljesen elhanyagolt nőnevelésről; nőnevelő-intézetek felállításáról, hol a nőgyermeknek vallásos, házas, olcsó és jó nevelésben részesüljenek.

Mert különösen az utóbbit illetőleg meg kell jegyezmem, hogy a középosztályhoz tartozó hit-sorsosaink, sőt megtörtént, hogy lelkészeink nőgyermekéi is apáczazárdákban nyertek és nyerne maig is neveltetést; de hogy itt nem protestáns szellemben neveltetnek, az egészen természetes; — innét nem hoznak ezen nőgyermeknek vallásukhoz való ragaszkodást, hitbuzgóságot magukkal; pedig

nem lehet tagadni, hogy a hitbuzgóság terén nekünk a középosztály tesz és tehet legtöbb szolgálatot; valamint azt sem lehet tagadni, hogy a nő rakja le a családban a vallásos érzelm, a hitbuzgóság csiráit.

Fejlesztünk, illetőleg felkeltenünk, teremtenünk és ápolnunk kell pedig a hitbuzgóságot, mert csak az az egy eszköz mutatkozik alkalmasnak arra, hogy képesekké tegyen bennünket azon terhek elviselésére, a melyek vállainkat már eddig is nyomják, s a melyeket, ha elbukni nem akarunk, ezentúl még vállainkra vennünk erkölcsi kötelességünk lesz; csak a hitbuzgóság mutatkozik alkalmasnak arra, hogy bennünket az elszegényedéstől megmentsen.

Meg kell pedig erősíteni, gyarapítani a lelkészi és tanítói fizetéseket, mert csak úgy várhatjuk, hogy a lelkészi és tanítói pályára tehetséges és hitbuzgó egyének lépjenek, és le ne szálljon a lelkészi kar azon értelmi nivója, a mi ennek működésében tekintélyt ad és cselekvésére eredményt biztosít; a mi azért is kiváló érdekünk, mert egy értelmes, képzett, tenni vágyó és tenni képes lelkész képes is lesz hiveit a hitbuzgóságnak megnyerni, abban megtartani, azokat áldozattételre serkenteni.

Meg kell erősíteni szegényedő egyházközseinket, hogy ezek képesek legyenek a hiveket az inter-confessionalismus csábjaitól megmenteni.

Igaz, hogy e czélokra szolgál gyámintézetünk és e czélra zsinatunk az egyetemes alapot is megteremtette. De, sajnos, a gyámintézet csekély esz-közökkel rendelkezik, az egyetemes alapra nézve pedig a zsinat volt szűkmarku.

A hitbuzgóság szülte áldozatokra tehát nagy szükség van.

Kérem azért Önöket tisztelendő lelkész urak! sziveskedjenek az idők és körülmények intő szavát figyelembe venni, szóval és tettel oda működni, hogy a hitbuzgóság által egyházunk a szabadelvű haladás és fejlődés útján megmaradjon.

S Önökkel együtt a tanító urakat is kérem, hogy egyetértve, egymást támogatva tanítsák a hiveket hazát és hitet szeretni, hazáért és hitért áldozni.

Dulce et decorum est pro patria mori — mondja a költő.

Ha lelkész, tanító és hivek egyetértenek, a nehézségek vállvetve elháríthatók lesznek.

Ez meggyőződésem.

Érzem, tudom, hogy nekem is kijut a munkából. Nem vonakodom attól. Igérem, kötelezem magamat arra, hogy mindenütt ott leszek, hova hitem, egyházam s különösen az egyházmegye érdeke hívni fog.

Mégis egymagam számba nem jöhetnék.

Az Önök bölcseségére és támogatására föltétlenül szükség van.

Ezért újból is kérem szives támogatásukat.

Kérlek arra különösen téged, kedves barátom! mint az egyházmegye esperesét, ki tetteddel, számtalan példával bizonyítottad be azok igazságát, miket imént elmondani bátor voltam; bebizonyítottad,

milyennek kell lenni egy evangélikus papnak s mit tehet az akarat.

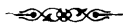
Kérlek mint barátomat, kit mint ilyent 28 év óta tisztellek — s kérlek mint leendő elnöktársadat, hogy fogadj testvéredül.

Köszönöm még egyszer is az irányomban tapasztalt nagybecsű bizalmat, a mivel szemben:

az egyházmegyei lelkészi gyámoldára adományozok 100 frtot;

az egyházkerület által felállítandó evangélikus nőnevelő intézet céljaira pedig 100 frtot kötelezek.

Isten legyen a mi segedelmünk!

B E L F Ö L D.

Egyetemes gyűlés október 4—6-ig.

Október 3-án d. u. 6 órakor megtartott értekezleten br. Prónay Dezső elnöklő egyetemes felügyelő úr által előterjesztett napirend lett megállapítva, melynek nyomán október 4-én délelőtt féltíz órakor a templomban gyülekezett össze a közönség. Horváth Sándor pesti magyar lelkész a kettős alkalmat, királyunk ő Felségének nevénapját és az egyetemes gyűlés tartását egygyé foglalva szívet-melő, buzgó imában kért áldást egyházunk legfőbb felügyelőjére és atyai gondviselése alatt álló anyaszent-egyházunkra.

10 órakor kezdetét vette egyetemes közgyűlésünk. Minden jelenlévő érezte a napnak fontosságát, melyet különösen egyetemes felügyelőnk ékesen szóló ajakkal rajzolt, ki elmondotta, mily nagy jelentőségű ezen, a zsinati törvények alapján álló első közgyűlésünk. Jelezte, hogy a mit eddig évszázados gyakorlattal szokásjogon birtunk, annak a szentesített törvény megadta a kétségbevonhatatlan törvényszerű jelleget. Reámutatott a zsinati törvények tovafejlesztésének szükségére, valamint a szabályrendeletek kidolgozásával azoknak életbeléptetésére hívta fel a figyelmet. Az országos törvényhozás előtt fekvő nagy horderejű törvényjavaslatok arra intenek, hogy tömörüljön, erőt gyűjtson azon feladatok megoldására, melyeket a törvényhozás működése reá hárít. Felhívja a közgyűlést a megalakulásra s nevezetesen a jegyzői kar megválasztására. A választás egyhangulag folyt le. Világi részről főjegyzővé dr. Győry Elek, egyházi részről Farbak József választott meg. Jegyzők lettek, világiak közül: dr. Zsigmond Jenő és dr. Sztehlo Kornél; egyháziak részéről: Trsztyénszky Ferenc és Gyurácz Ferenc esperesek. A megválasztottak letették a hivatalos esküt. Ügyészsze dr. Liedemann Károly, főpénztári ellenőrré Röck Géza, pénztárnokká Bendl Henrik választottak meg. Megválasztott és feleskettetett a 20 tagból álló egyetemes törvényszék.

Felhívtak a kerületekből megbízó levéllel kiküldött képviselők, hogy megbízó leveleiket a jegyzői karnak adják át.

Az így megalakult gyűlés elé terjesztetik egyetemes felügyelő úrnak évi jelentése, melynek tárgyalásánál Istenben boldogult Doleschall Sándor egyetemes levél-

tárnok emléke és érdemei jegyzőkönyvileg megörökítettnek s helyébe levéltárnokká Góbi Imre tanár választatik.

Az egyetemes felügyelőre kiírt szavazás eredménye megállapítandó lévén a püspök urak részéről behozott és a közgyűlés asztalára letett szavazatok felbontására nmélt. Radó Kálmán ker. felügyelő és főtiszt. Baltik Frigyes püspök urak elnöklete alatt szavazatbontó bizottság küldetik ki, melynek jelentése a holnapi ülésen elváratik.

A turócz-szent-mártoni algyrnasium érdekében beadott kérvény a pénzügyi és a tanügyi bizottságnak kiadatik, mely ügynél elnöklő felügyelő úr egy 1832. évben kelt egyetemes gyűlési határozatot mutat fel a megváltozott viszonyok illusztrálására. Ugyanis az akkori esperesség egy Turócz-Szent-Mártonban a magyar nyelv ápolására egy institutum hungaricumot állított s ennek segélyezésére 500 frtot kért, mit az egyetemes gyűlés meg is adott.

Tárgyalás alá vétetnek a dunáninneni kerület kisebbségét alkotó három, u. m. pozsonyvárosi, pozsonymegyei és mosonyi esperességek részéről beadott felebbeszesek, melyek hosszu, részben éles vitára szolgáltatnak okot. A vita csak másnap ért véget és október 5-én Péchy Tamás azon indítványának elfogadásával, hogy a dunáninneni kerületi gyűlésnek a pénztár és levéltár vonatkozó határozatai mindaddig, míg e tárgyra érvényes alapszabályok ki nem dolgoztattak, feloldatnak; de elfogadtatik Pulszky Ágost úrnak a bányai kerület nevében beadott azon indítványa is, hogy úgy közigazgatási mind egyenlő teherviselési és egyenlő joggyakorlat szempontjából a jelenlegi egyházkerületek beosztása tarthatatlan lévén, az egyházkerületeknek új beosztása vitessék keresztül. Hogy pedig ezen intézkedés mint törvényhozási tény még a jelen zsinat tartama alatt megtörténhessék, egy bizottság kiküldetését javasolja, mely az előmunkálatokat előkészítve, azok a megtartandó rendkívüli esperességi, kerületi és egyetemes gyűléseken letárgyaltassanak s így az ügy megérleltetvén, a kellő időben összehívandó zsinat elé terjesztessék. E két indítvány szavazattöbbséggel lett elfogadva, melynél a kisebbséget a dunáninneni kerület küldöttei alkották.

Az október 4-én tartott ülés befejeztével br. Prónay Dezső egyet. felügyelő úr letette hivatalát és hivatalának jelvényét, a pecsétet elnöktársának főtiszt. Karsay Sándor püspöknek adja át.

Október 5-én a közgyűlésen a jelenlévő kerületi felügyelőknek hivatalra nézve legidősebbike Péchy Tamás foglalja el az elnöki széket, ki is felhívja a szavazatbontó bizottság elnökét, nmélt. Radó Kálmán urat, hogy terjeszse be jelentését, ki is jelenti, hogy 1350 érvényes szavazat érkezett be, melyből 1120 szavazattal báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő lett megválasztva, a többi 230 egyesek között oszlott el. Ezen nagy lelkesedéssel fogadott választási eredmény kihirdetése után kijelentvén a közgyűlés, hogy a már egyszer esküt tett egyetemes felügyelőt újra megesketni nem kívánja, hanem teljesen megelégszik előbbeni esküjére való hivatkozással, elrendeli a beiktatást.

A küldöttségileg meghívott és kitűró éljenzéssel üdvözölt egyetemes felügyelőhöz az elnök a következő

kérdést intézi: Elfogadod-e az egyetemes felügyelői állást, melyre Téged az egyházak túlnyomó többségének bizalma választott?

Az egyetemes felügyelő: Elfogadom.

Az elnök kérdi: Hivatkozással 10 év előtt tett hivatalos esküdre kész vagy-e azt jelenleg is teljes érvényben elismerni, valamint a zsinati törvényeket magadra nézve kötelezőknek ismered-e?

Egyetemes felügyelő: Tíz év előtt tett hivatalos esküjét teljes érvényűnek ismeri el, ha azonban a közgyűlés új eskü letételét kívánja, azt is kész megtenni. A zsinati törvényeket az egyház minden hívének és tisztviselőjének megtartani kötelessége s csak természetes, ha az fokozódott mértékben megköveteltetik a főtisztviselőktől, kiknek feladata a zsinati törvények megtartása fölött őrködni s a törvényeket végrehajtani.

Erre Péchy Tamás átadja az elnöki helyet és a pecsétet Isten áldásának hő kívánatával a gyűlés lelkes eljenzése között.

Prónay Dezső báró ujjal elfoglalja elnöki székét. „Meghatottan áll — úgymond — most e helyen, a mint meghatott volt ezelőtt tíz évvel is, mikor egyetemes egyházi és iskolai felügyelővé választatván, a templomban ünnepélyesen egy foházzal letette az esküt. Most is fohász tör ki kebeléből, e szavakkal: „lebegjen felettem dicső elődeimnek szelleme.“ A lefolyt 10 év alatt tapasztalatokban gazdagabb lett, reményekben azonban nem. Kevés biztatást talál személyére nézve, mégis elfogadja az annyira fontos állást. A hála és köszönet érzete az, a mit most kifejezni akar s kéri is: fogadják őszinte köszönetét. Tudja, hogy senki sem lehet önmagának bírója, ép azért, ha egyháza másképp ítélte felette, mint ő maga, meghajlik ez ítélet és akarát előtt, elfogadva a reá ruházott tisztiséget. Egyes ember ereje mindenkor elégtelen nagy dolgok véghezvitelére, csak élénk közszellem, egyetértés az, a mivel ez elérhető. Nem tartja helyesnek, hogy ma részletesen nyilatkozzék s vázolja, mi fogja őt működésében vezérelni; röviden csak annyit mond: ha az egyház 10 éves működését jónak találta, ő továbbra is ez irányban fog működni. Két szóval jelöli az egyház alapelveit: szeretet és szabadság. A hitnek, a protestáns egyház belső életének alapelve a szeretet, az ecclesia visibilisnek, a külső kormányzásnak pedig a szabadság. A bizalom hívta vissza e helyre s e bizalom kötelességévé teszi az őszinteséget. Tíz év előtt hazánk politikai életében is foglalt el bizalmi állást s akkor kijelentette, hogy politikai elveihez ép úgy ragaszkodik, mint az egyházihoz. Azt, hogy a tíz év elteltével újra megválasztották, annak véli betudhatni, hogy benne az elvekhez való ragaszkodás emberét fedezték fel. „Engedelmeskedjete egymásnak“, mondja az apostol, ő tehát kész engedelmeskedni, de kívánja, hogy ez engedelmesség helyt foglaljon egyházi életünkben is. — Igen nehéz helyzettel állunk szemben s erre rá is mutatok. Lemondásakor válság fenyegette egyházunkat kívülről, ezt a veszélyt azonban én akkor sem, most sem tartottam s tartom komolynak. Más a helyzet ma, mikor belső válság mutatkozik egyházunkban. A külső veszedelemtől nem tartottam s távozhattam helyemről, de a belső komolyságától nem zárkozhattam el s kötelességem-

nek tartom, hogy elfoglaljam a helyemet. Beszédét ezután körülbelül e szavakkal végezte: „bizalommal tekintek ezek daczára egyházam jövőjébe, bár tudom, mik lehetnek a harc következményei személyemre nézve, de abban megnyugszom, mert az a hitem, hogy az örök igazság uralkodik a mindenség felett.“

A teremben általános élénk eljenzés hangzott fel a beszédre, sőt a karzaton a hölgyek tapsolni kezdtek.

Az elnöki megnyitó után a közgyűlés áttér a napirendre: a dunáninnyi kisebbség beadványainak tárgyalására. Az e tárgy körül kifejlődött vita eredménye már fentebb közöltetett.

Ezzel a másodnapii közgyűlés véget ért.

Október 6. A mai gyűlés kezdetén megválasztott az egyetemes egyház kerületekre való beosztásának előkészítésére kiküldött bizottság, mely következő tagokból áll: elnök: egyetemes felügyelő; tagjai, hivatalból: a kerületi felügyelők és püspökök; választottak: dr. Győry Elek, Schreiner Károly, Perlaky Elek, Hering Lajos, Poszvék Sándor, Szigethy Dániel, Szentiványi Árpád, Bánó József, Justh Sámuel, Glauf Pál, Hörk József, Dianiska Andor, Beniczky Kálmán, Trsztýenszky Ferencz, Fajnor István, Janoska György, Szentiványi József, Kmeti János, Csipkay Károly. dr. Pulszky Ágost, Zsilinszky Mihály, Händel Vilmos, Laszkary Gyula, Kramár Béla, Veres József, br. Podmaniczky Géza, Bachát Dániel.

Az oroszvári leányegyház 6 tagjának felebbezése, mely párbérsérelmi ügyben intéztetett az egyetemes közgyűléshez a közoktatásügyi miniszter elutasító végzése ellen, ki arra hivatkozva, hogy a folyamodókat magánjogi szerződés kötelezi a római katolikus papnak a párbérsérelmet, úgy intéztetett el, hogy az egyetemes gyűlés a közoktatásügyi miniszterhez új felterjesztéssel akar élni s az egész ügy elintézése egyetemes felügyelő úrra bízott, ki megígérte, hogy teljes odaadással fogja a reabizottakat teljesíteni.

A jegyzőkönyvi pontok gyors letárgyalása után nagyobb érdeklődést keltett a bányakerületnek azon indítványa, hogy az államsegély fel-emelése kéresek s a nyújtandó segély nem mint eddig kerületenkint egyenlően, hanem a kerületek lélekszám aránya szerint osztassék el. A küszöbön álló kerületi beosztásra tekintettel ez indítvány elejtetett.

A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak azon rendelete, hogy az egyházaknál a tanítói és kántori fizetés elkülöníttessék, mely teendő az állami közoktatásügyi hivatalokra ruházott, úgy lett a tiszai egyházkerület indítványához képest elintézve, hogy a miniszterhez felirat intéztetik, melyben az elkülönítés megállapításában az egyházi hatóságok (esperességek) közbenjárása is kéresek.

Főtiszt. Zelenka Pál püspök úrnak ihletett imádságával s egyetemes felügyelő úrnak szívélyes bucsuszavaival az egyetemes közgyűlés berekesztetett.

A veszprémi ág. hitv. evang. egyházmege szept. 27.-én Veszprém városában rendkívüli közgyűlést tartott, mely alkalommal ezen egyházmegeének kettős ünnepe volt: gyászünnepe és örömunnepe egymásután.

A közgyűlést megelőzőleg ugyanis ünnepélyes gyász-

istenisztelet tartatott hitbuzgósága s egyház iránt való szeretetéről ismeretes felejtethetlen felügyelőnk, néhai tekintetes jószáji Purgly Sándor kökúti birtokos úr elhunyt felett. E gyászalkalomra Alman Brúnó ösküi tanító úr készített alkalmi éneket. Az oltár előtt Szalay Ferencz vár-palotai lelkész úr mondott megható gyászimát; a szószéken pedig Kalmár Pál kertai lelkész úr tartott szívhez szóló emlékbeszédet.

A gyászistentisztelet után Gyurátz Ferencz esperes úr megnyitván a közgyűlést, legelőször is a világi elnöki szék volt helyettesítés útján betöltendő. Az egyházi alkotmány 86-ik §-a értelmében Lazányi Béla pápai felügyelő úr mint a hivatalra nézve legidősb egyházközségi felügyelő hivattott fel az elnöki széknek ideiglenes elfoglalására, ki is a közóhajnak engedve, az elnöki széket elfoglalta, s igen sikerült emlékbeszédben tolmácsolta az egyházmegye fájdalmát a közkedvességű volt felügyelőnek elhunyt felett, s élénk szavakkal, gyönyörű képekkel s hasonlatokkal ecsetelte az elhunytak szép tulajdonait és nagy érdemeit. Végül indítványozá, hogy az egyházmegye mély fájdalomnak s részvétének jegyzőkönyvileg is kifejezést adjon, s a jegyzőkönyvi pont kivonatban a gyászoló családdal közöltessék, mely indítványt a közgyűlés a legnagyobb készséggel elfogadta.

Ihász Lajos úrnak, a zalai egyházmegye buzgó felügyelőjének, mint egyuttal a bakony-tamási egyházközség felügyelőjének indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a gyászének, gyászima, a szószéki beszéd és a helyettes elnök emlékbeszéde is teljes terjedelmükben külön füzetben kinyomassanak, s az egyházmegyében a hívek közt kiosztassanak.

A közgyűlésnek legelső tárgya volt a szavazatbontó bizottságnak jelentése az egyházmegyei felügyelőre beadott szavazatok eredményéről, mely szerint a beadott 22 jogérvényes szavazat közül 16 szavazat tekintetes Belák István enyingi ügyvéd urra esett, ki 20 éven keresztül mint az egyházmegye tisztí ügyésze fáradhatatlan buzgalma, hűséges és lelkiismeretes munkássága által szerzett magának megszámlálhatlan érdemeket.

A szavazás eredményéhez képest esperes úr Belák István urat a veszprémi ág. hitv. evang. egyházmegye törvényesen megválasztott felügyelőjének nyilvánította, s felhívta, hogy legelőször is a hivatalos esküt letenni sziveskedjék. Esperes úrnak ezen kijelentését az egyházmegyei közgyűlés általános lelkesedéssel fogadta.

A hivatalos eskü letétele után az új egyházmegyei felügyelő — esperes úr által meleg szavakkal üdvözöltetve — igazán korszerű, s lelkesedést keltő beszéddel foglalta el elnöki székét. S hogy a szép szavakat nyomban a tett is kövesse, az egyházmegyei lelkészi gyámolda javára 100 frtot tett le a közgyűlés asztalára: másik 100 frtról pedig írásba foglalt kötelező nyilatkozatot tett le, melyben a dunántúli egyházkerület által felállítandó evangélikus nőnevelő-intézet céljaira 10 éven át évenként 10 frt lefizetésére kötelezi magát.

Belák úr helyébe egyházmegyei ügyészsze közfelkiáltással tek. Lazányi Béla pápai felügyelő úr választott meg.

Ezután a közgyűlés — az egyházmegyei törvény-széket az új egyházi alkotmány értelmében összealkotván, —

s több kisebb-nagyobb fontosságú ügyeket letárgyalván — esperes úr által befejezettnek nyilvánított.

Jegyzőkönyv, mely fölvétetett Barlangligeten az 1893-ik évi szeptember hó 23-án, az ott építendő közös protestáns templom létesítése tárgyában kiküldött vegyes bizottság üléséből.

Jelen voltak: 1. A tiszainneni helv. hitv. evang. egyházkerület képviselőjében: Kún Bertalan, püspök; Fejes István, sátoralja-újhelyi ev. ref. lelkész; Rágalyi Béla, evang. ref. egyházmegyei gondnok.

2. A tiszamelléki ág. hitv. evang. egyházkerület képviselőjében: Zelenka Pál, püspök; Justh Sám. István egyházkerületi gyámintézeti pénztáros, sztrázai lelkész; Strauch Béla, egyházkerületi, gyámintézeti jegyző, felkai lelkész.

3. Szepes-Béla, város, mint Barlangliget tulajdonosa képviselőjében: Ludvigh Ágost, városi bíró; Haáz Sándor, városi főjegyző; Kaltstein Ágost, Bohus Boldizsár, Gréb János, Csach Frigyes, Mayer Endre, városi képviselők.

4. A szepes-bélai ág. hitv. egyház képviselőjében: Wéber Sámuel, lelkész; Gresch Ágost, egyházfelügyelő; Gretzmacher Frigyes, egyházi gondnok.

Mely alkalommal:

1. A vegyes bizottsági ülés elnökévé Kún Bertalan püspök; jegyzővé pedig Strauch Béla, lelkész választottak meg.

2. Elnöklő püspök az ülést megnyitván, a jelenvolt kiküldöttek figyelmét a tanácskozás tárgyára, nevezetesen arra hívta fel, hogy mely anyagi erők igénybevételével és mely érdekek és módozatok szemmel tartásával volna Barlangligeten, szép jövődjü ezen furdóhelyen a helvét és ágostai hitvallású hitsorsosok vallásos épülésére, istentiszteletre szolgáló közös protestáns templom felépítése sikeresen és mielőbb eszközölhető, hangsúlyozván, hogy a tiszainneni evang. ref. egyházkerület részéről is letelevenebb azon óhaj, hogy közös érdekeket és igényeket kielégíteni hivatott Istenháza létesíttessék ott; megjegyezvén, miszerint az építkezés céljából rendelkezésére bocsátott, a vegyes bizottság által ülésezése előtt szemle alá vett, terület minden tekintetben arra alkalmas és a célnak megfelelő.

Zelenka Pál püspöknek azon megjegyzése után, miszerint a tervezett templom felépítése második lépés lesz a szemmel tartandó nagy célnak elérésére, annak t. i. megvalósítására, hogy a Magas Tátrának évenként igen nagy számú protestáns hitsorsaink által látogatott valamennyi főbb nyaraló-telepein rendszeresített protestáns istentisztelet és egyházi gondozás létesíttessék.

Fölkérettek Szepes-Béla város, valamint a szepes-bélai ág. evang. egyházközség képviselői: nyilatkoznának oda, hogy mennyire haladott eddigél a megindított templomépítési mozgalom? és hogy melyek azon szükségletek, a miknek igénybevételével a tervbe vett építkezés tetteleg létesíthető volna?

Mire is Szepes-Béla város és evang. egyházközség képviselői jelentvén, hogy a mozgalom megindítása alkalmával a város a szükségelt területet legott ingyen átengedte, valamint hogy az építkezésre szükséglenő összes

nyers anyagot kiszolgáltatni fogja, hogy eddigé 3047 frt takarékpénztárilag kezelt készpénz-tőke áll a tervezett cél rendelkezésére, hogy ezen összeg a szepes-bélai evang. hívek adakozásából (900 frt), a némethoni Gusztáv-Adolf egyet segélyéből (400 frt), a magyarhoni evang. gyámintézettől (100 frt), Barlangligetén szabad ég alatt megtartott evang. istentiszteletek offertoriumaiból (300 frt), Ivánka Imre nagylelkű pártfogó ajándékaiból (200 frt) és a tőke gyümölcsötetésén kívül sok más evang. kör kebelében eszközölt gyűjtések által teremtetett össze, hogy a tiszáninneni evang. reform. egyházkerülethez betérjett tervrajz és költségvetés szerint 6000, az időközben lényegesen magasabbra szállott munkabérek mellett pedig és arra való tekintettel, miszerint templomfenntartási alapra legalább is 500 frtnyi tartaléktőke kell, kerek szám 7000 frt a szükséglet, hogy ezen összegnek közel felerésze ágost. evang. forrásokból és erők útján egybegyűlt:

Azon óhajtsukat fejezték ki, miszerint az építkezési költségnek még hiányzó felerését, számszerint 3500 frtot a tiszáninneni evang. reform. egyházkerület szolgáltatná be, annyival inkább is annyit, a mennyiben azon összegben, mely ágost. evang. részről már is rendelkezésre áll, nincsen befoglalva a Szepes-Béla városa által ingyen átengedett terület és az általa ingyen rendelkezésre bocsátandó építkezési anyag. Hangsúlyozták még a nevezett város és evang. egyházközsége részéről, hogy az építéshez fogni csak akkor hajlandók, a mikor az összes költségek előállításáról gondoskodva lesz, semmikép sem akarhatván kölcsön fölvetni, s így tehát kamatfizetéssel járó pénzen az építkezést megkezdeni.

Szepes-Béla város és ágost. evang. egyházközsége ezen előterjesztéseire elnöklő püspök, figyelmét e részben Fejes István bizottsági kiküldött észrevételeire is kiterjesztve kinyilatkoztatta, hogy a tiszáninneni evang. reform. egyházkerület hajlandó a cél megvalósítása érdekében a szükséges lépéseket megtenni, az arra irányuló gyűjtéseket saját hatáskörében eszközölni, az ügyet a legmelegebb ajánlattal az evang. reform. Konvent elébe is vinni, biztos kilátásba helyezvén azt, hogy a jövő év május hava elején a szükségelt költségeknek előbb jelzett még hiányzó felerésze, esetleg felveendő előleg által is evang. reform. részről előteremtve lesz: kikötvén a mellett, hogy az építés megkezdése idején túl a célra eszközözendő mindennemű gyűjtések és bárhonnán befolyandó adományozások közös jövedelemnek lesznek tekintendők és felszámolandók.

A tiszai ágost. hitv. evang. egyházkerületnek, valamint Szepes-Béla városának és ágost. evang. egyházközségének képviselői a tiszáninneni evang. reform. egyházkerület részéről tett ezen előterjesztéseket örvendetes tudomásul vették, készségesen egyezvén bele, hogy a tervezett építkezés megkezdése után gyűjtés, adakozás útján befolyandó összegek az evang. reform. költség hányadába is számíttassanak be.

Ezek után a felépítendő templom közös birtoklásából folyólag a következő elvi szempontokra nézve történt közös megállapodás:

1. Maga a templom, mely a tervrajz szerint 120—150 személy befogadhatására fog felépítettetni, a tiszai ágost. hitv. evang. egyházkerületnek és a tiszáninneni helvét hitv. evang. egyházkerületnek a kettőnek nevére közösen

betelekkönyvezendő közös és örökös birtok tulajdonát képezzend.

2. Maga a templom feletti és az ezzel járó egyházi összes különtékedések feletti felügyelet első sorban a szepes-bélai ágost. hitv. evang. egyházközsége, másodsorban a XIII. szepes városi ágost. hitv. evang. egyházmegyét illetend.

3. A szepes-bélai ágost. hitv. evang. egyházközség kettős elnökségének elnöklete alatt a két hitfelekezeti fűrdővendégekből vegyes bizottság alakuland, mely az egyházi ügyvitelről és nevezetesen a megvizsgált számadásokról úgy a tiszáninneni evang. reformált, valamint a tiszai ágost. hitv. evang. egyházkerület püspöki hivatalának évenként jelentést teend.

4. A felépítendő templomban a nevezett két egyházkerület által kiküldendő lelkészek által fog az istentisztelet elláttatni, még pedig a nyári idény egyik felében evang. reformált, másik felében ágost. hitv. evang. lelkész által.

5. A kiküldött lelkészeknek lakással és élelmezéssel való ingyen ellátásáról Szepes-Béla város, mint Barlangliget tulajdonosa gondoskodik, erre nézve a város beleegyező nyilatkozata elvárható.

6. Az építés foganatosítása előtt megkötendő kétoldalu szerződés egyes pontozataira nézve irányadó leszen különben azon szerződés, mely a két testvéregyházkerület között az új-tátrafüredi templom közös tulajdonbirtoklása módzatainak megállapítása alkalmával létrejött.

Ezzel az ülés berekesztetett.

Weber Samu.

A kölcsei (szatmár megye) ág. hitv. ev. egyházközség október 1-ső napján megható és lélekemelő ünnepélynek volt színhelye. E napon iktatták be ugyanis az egyház újonnan választott felügyelőjét dr. Zelenka Lajost és másodfelügyelőjét Szük Józsefet hivatalába. A beiktatást Farbak József hegyaljai főesperes végezte, az alkalmi beszéd Bortnyik György helybeli lelkész tartá. A beiktatási ünnepélyen szívből örülhettünk nagy püspökünk mélt. és főt. Zelenka Pál úr jelenlétének, ki eljött, hogy egyetlen fiának felügyelői beiktatási ünnepélyén, mint örömapa részt vegyen.

Délelőtt 9 órakor a kölcsei egyház harmonikus összhangba vegyülő harangjai hívogattak a csinnal készült kisdéd templomba. Nem csak híveink, de az egész kölcsei közönség valláskülömbőség nélkül meleg érdeklődést tanúsított az ünnepély iránt. A templom zsúfolásig megtelt ajtatos hívekkel. A helybeli lelkész alkalmi szónoklata s imája után kezdetét vette az egyházi diszgyűlés. A választási jegyzőkönyv felolvasása után Farbak József főesperes úr lépett az oltárhoz, a két felügyelő vele szemben az oltár elé. Magyar evang. egyházunknak ezen kiválóan jeles szónoka a két felügyelőhöz és a gyülekezethez oly megható beszédet intézett, hogy az felvillanyozta az egész halgatóságot, majd pedig közvetlenségével könnyet facsart szemünkbe. Megható volt beszédjének azon része, melyben a fiatal Zelenkához fordulva körülbelül ezeket mondja: a nagynevű Zelenka család 300 évig adott jeles papokat magyarhoni ev. egyházunknak, fájdalom, hogy az Ároni családnak egyetlen sarja nem követheti atyját a lelkési pályán. De fájdalom örömmé változik most, midőn

látja az ifjú Zelenkában a lángbuzgalmat, az egyházas szellemet, ki működési tért választ magának az egyházban; elfogadva a kölcei kis egyház meghívását, mint felügyelő igyekszik megmutatni, hogy az apának méltó fia leend. Majd a másodfelügyelőhöz az ev. ref. vallású Szük Józsefhez intézi meglehangú beszédét, ki míg egyrésztől önzetlen lelkével ev. hiveink előtt annyira tiszteltté tette magát, hogy egyhangú lelkesedéssel választák meg egyházfelügyelőnek, másrésztől ezen állás elfogadása által áldozatot hoz egyházunknak, de bizonyítja azt is, hogy az egy anyatörzsön nyugvó két protestáns egyháznak kezét nyújtva, egymást segítve kell közös céljuk felé haladniok.

E szívet és lelket egyaránt megindító beszéd után a két felügyelő letette a hivatali esküt. Ezután dr. Zelenka Lajos elmondotta nagyszabású programbeszédjét. Beszédjéből különösen az ragadta meg figyelmünket, hogy az „lélek és élet“, mert míg egyrésztől az egyházi élet belső építését tüzi ki első feladatául, a lelkésznek missziói tevékenysége iránt nagy érdeklődést tanúsítva, támogatást ígérve, addig egyházi életünk külső fejleménye iránt nagy tájékozottságot, jogérzékenységet, igazi protestáns érdeklődést tanúsít. Jól esett egy ifjú ev. embertől ilyeneket hallanunk, biztosítéka ez sikeres és áldásos működésének, mert mi nem szóvirányokat várunk, de nemes lelket, protestáns lelkesültséget, egyház iránti meleg szeretetet. Hű és lelkes bajnokot nyert tehát a kölcei ev. egyház a tudományosan és vallásosan képzett ifjú Zelenkában.

Majd a másodfelügyelő Szük József kölcei ev. ref. földbirtokos emelkedett fel helyéről, megköszönve (a szerinte meg nem érdemlett) a kitüntetést, örömmel vállalja el az egyház által neki felajánlott tisztet. „Érdemet — úgymond — még nem szereztem rá, de tudni fogom ezután az egyház iránti fontos kötelességeimet. Ily egyházban, hol az erők annyira tömörülnek, hol biztos és célutatos haladást látok működnöm öröm leend. Én gyenge vagyok, csak annyit tudok, hogy szívem melegen érez mindig az ev. hívek iránt, de ezen gyengeségemben két jó segítő társam van: az egyháznak lelkésze, ki e kis egyházat 5 év alatt oly sikeresen tudta vezetni, gondozni, hogy mindenütt ihlettséggel beszélnek a kölcei egyház fejlődéséről, a másik társam, a most megválasztott felügyelő, dr. Zelenka Lajos, már első fellépésével is megmutatta, hogy hű bajtárs lesz, kivel csakis sikeres munkát végezhetni.“

Még egyszer felállt dr. Zelenka Lajos felügyelő és meghozta áldozatát az egyház oltárára, az egyház adósságainak törlesztésére 100 koronát, az egyházi illetékfizetés címén éventé 20 koronát ajánlott fel. Szük József hasonlólag az egyház terheiben hűséges osztozást ajánlott.

Az ünnepelt felügyelőket első sorban Farkas József főesperes, majd Bortnyik György lelkész üdvözülte. Kiváló szerencsének jelezte mindkettőt, hogy e kis egyház ily két derék embert nyerhetett meg a felügyelői állásokra, nagy megtiszteltetés egyházunkra, hogy az ifjú Zelenkát egyházi első működése kezdetén az apa, szeretett püspökünk főtiszt. és mélt. Zelenka Pál úr is elkísérte.

Végül Zelenka Pál püspök emelkedett fel, hogy atyai meleg szívének örömét kiöntse. Megtört hangon, könnytelt szemekkel beszélt, de azt mondhatom, hogy

Zelenka püspököt még így beszélni nem hallottam. „Legkedvesebbemet — úgymond — legdrágább kincsemet s egyetlen fiamat kérték tőlem és én oda adtam. Legkedvesebb kincsét nehezen adja oda az apa, de én örömet adtam oda. Hogy oda adtam fiamat, arra három tényező szolgált: az egyik az, mert az egyháznak ifjú lelkészét gyermekkorától ismerem, fejlődését figyelemmel kísérem, egyházi téren működésében — mely mindig örömmel tölti el szívemet — biztosítékokat látok abban, hogy fiamnak igen jó munkatársa lesz; a másik ok, mert a kölcei egyházhíveknél látom azt, hogy itt e maroknyi szegény, elzártan hitsorsosaiktól, vallásos buzgalomból áthatottan csodákat művel. Sokszor elviszi földje termését az árvíz, de szíve megmarad, egyháza iránti lelkesültségét sem csapás, sem semmiféle földi kísértés nem lankasztja. Végül a harmadik oka eljövetelemnek az, mert mint édes apa fiamnak ezen első szereplése működéséhez áldást óhajtok, bátorítom őt Isten segítségével hathatós munka folytatására. Hiszem is, hogy ily egyházi életben fiamnak működése az alap-tényezők hozzájárulásával csakis áldásos leend.“

Főt. püspök úr ezen beszédjét megható imával és áldásával zárta be. Áldást adott az apa egyetlen fiára, áldást a beiktatott új munkásokra, áldást mondott a gyülekezetre. S midőn fölemeltük a meghatottságtól könnytelt szemünket: ott láttuk az oltár mellett az egyetlen jó fiút, amint kezét csókol a szerető gondos apának s elfojtott hangon mond köszönetet annak, ki őt Isten segítségével mellett férfivá nevelte s most átadja az életnek, átadja az egyháznak, hogy kezdje meg a munkát, mint az Úr szőlőjének egyik lelkes védője.

Az orgona ünnepies hangjai, a gyülekezet alkalmi éneke fejezték be a magasztos ünnepet, melynél szebbnek, meghatóbbnak tanui még nem voltunk. Ez ünnepség lefolyása és az elmondott beszédek megörökítve lesznek. Főt. Zelenka Pál püspök úr ugyanis megígérte az egyháznak, hogy azokat a kölcei egyház történetével saját költésén kinyomatja. Az egyház történetének megírására Bortnyik György helybeli lelkész kéretett fel, ki azt kész örömmel el is vállalta.

Az ünnepély befejezte után a paplakon közebed volt, melyen résztvett az egész kölcei intelligencia felekezeti különbség nélkül, úgy szintén a két szomszéd ref. egyháznak lelképásztora is. Lelkesült toasztokban nem volt hiány. Az új felügyelő dr. Zelenka L. a híveket is megvendégelte.

Majd estére kedves vendégeink egymásután távoztak el, elmentek az ünnepeltek is, kiknek ittlétükkkel lelkünk örömmel megteljesedett.

Nagy a mi örömünk, mert a kölcei egyház vezetőinek lelkesültségében látjuk annak biztos fejlődését. Oly messze vagyunk itt hittestvéreinktől, de a szeretet, mely igaz ügyünket felkarolta, nem hagyott minket magunkra, hanem szelid lélekkel felkeresett, eljött buzdítani, lelkesíteni, egyházi életmentő munkát velünk gyengékkal karöltve, isteni bizalommal folytatni.

Áldás Sionunk óreire, áldás az egyházi élet új munkásaira!

B.

VEGYESEK.

— **Előfizetésre való felhívás.** Tisztelt olvasóinkat tisztelettel kérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket mielőbb beküldeni, a hátralékosok emlékezzenek meg arról, hogy a lapot csakugy lehet fentartani, ha minden előfizető pontosan teljesíti kötelességét. Sziveskedjenek tartozásaikat mielőbb beküldeni. **Szerkesztőség.**

— **Nyilvános köszönet.** A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületnek Uj-Tátrafüreden f. év szeptember hó 21-én tartott közgyűlése alkalmával megszavaztak a S.-A.-Ujhelyi imaház építési költségeinek fedezésére a Baldácsy alapból 100 frtot, úgyszintén a gyámintézetét alapból 50 frtot, valamint a közebed alatt mélt. és főtiszt. Zelenka Pál püspök úr fölhíván a jelenlevők figyelmét a s.-a.-újhelyi egyház szegénységére, őket szeretettel adakozásra szólította föl. — A magas helyről jött lelkes szózat gazdag eredményt szült. Jelzett egyház nyomott helyzetén könnyítendő 140 frtot hozott össze rövid néhány percz alatt a testvéri szeretet. — Örömkönnnyel szemünkben mondunk ez uton is hálás köszönetet úgy a mélt. és főtiszt. püspök úrnak nemes indulat sugallta ajánlásáért, mint a kegyes adakozók jó szívvel meghozott áldozatáért. Isten áldása legyen a szeretet építő művén. — S.-A.-Ujhely 1893., szept. 23. — *Materny József*, egyházi gondnok. *Ligety Bertalan*, egyházi presbyter.

— **Római katolikus jöltevő.** Cseh László sümegi magánzó a rigácsi leánygyülekezetet (veszprémi esperesség) illetve annak tanítóját végrendeletileg 30 hold birtokkal ajándékozta meg. A boldogult róm. kath. férfit Rigácson szép kiterjedésű vagyonnal bírt, melyből a saját felekezetebeli tanítónak dotációjára 60 holdat hagyott. Ritka tünemény a mai világban. Áldás emlékére!

— **Das „Rauhe Haus“** Hamburg mellett szeptember 12-én ünnepelte fennállásának 60. évi emlékünnepejét mintegy 6000 vendég jelenlétében. Wichern igazgató jelentéséből kitűnik, hogy az utolsó 10 év alatt mintegy 2000 gyermek neveltetett és több mint 700 testvér képezetett és küldetett ki. Az utolsó 10 év alatt mintegy 3—4000 gyermek jelentkezett, 400 fiu felvétetett a Paulineumba, 200 a fiuintézetbe, 100 az ipartanoncz intézetbe. Nagy jelentőségű volt 1885-ben a leányintézet különválasztása, azonban az ipartanonczok intézete és különösen a nagy nűhelyháznak felépítésével gyorsan felvirágzott. A testvérek intézetébe 1883 óta 1000-en felül jelentkeztek, beléptek 240-en, kiküldettek 225-en. E nagyhirű belmissziói intézeten szemmel láthatóan nyugszik Istennek áldása.

— **Francziaországban** az evangélikus egyház állása következő: mindössze 781 városban vannak templomai; evangélikus reformált lelkész van 887, 12 katonai lelkész, kiket az egyház helyez hivatalukba. Lutheránus lelkész van 90, a szabad evangélikus egyház 47 lelkésszel bír, és különféle elnevezésű egyháznak 72 lelképásztora van. Azonkívül működik: 5 bibliai társulat, 19 bel- és 6 külmisziói egyesület, 44 árva-, 47 menedék- és 60 kórház. Az egyházi irodalmat 118 evang. egyházi lap és folyóirat műveli. — A hajdani „ecclesia in deserto“ nagyszerű tevékenységet fejt ki.

— **Lelkészwálasztás.** Hollub Jajos bányakerületi püspöki segédlelkész Rakonczára, Hont megyébe lelkésszé választott meg f. hó 8-án. Ifju testvérünket üdvözölve, Istentől áldást kérünk nemes munkájára!

— **A „Prot. Szemle“** f. évi 4. füzetének első cikkében Dr. Bartha Béla bizonyítja történeti és bölcsészeti alapon

a placetum jogosságát, mint a mely a lelkiismereti és politikai szabadságnak becses fegyvere, s melyet épen ezért a nyílt és titkos ultramontanizmus minden oldalról ádáz szenvedélylyel támad. A másodikban Dr. Várnai Sándor jellemzi Kollár Jánost mint papot, tudóst és költőt. A harmadik Csiky Kálmán felolvasását közli a régi socializmusról, melyet szerzője a „Magy. Prot. Iród. Társaság“ estélyén 1893. márczius 4-én tartott. A Könyvismertetés rovatban Fürstenau „Das Grundrecht der Religionsfreiheit“ című műve van bemutatva. Végül hazai és német irod. termékek rövid ismertetését kapja az olvasó. A Szemlének, mely a jövő év elejétől havi füzetekben fog megjelenni július és augusztus kivételével minden hó 15-én — ezen füzetét is melegen ajánljuk t. olvasóinknak.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett **Ünnepi, évszaki és alkalmi egyházi beszédek.** Irta néhai Révész Balint. Sajtó alá rendezte és kiadta Csiky Lajos, debreczeni ev. ref. theol. akad. tanár. V. kötet. Ára 2 frt 25 kr. Tartalma 26 ünnepi és évszaki és 4 alkalmi beszéd. A kiadó úr következő értesítést küldött be: „Mint e művek kiadója tudatni óhajtom, hogy néh. Révész Balint hátrahagyott irodalmi műveiből a VI., s egyszersmind utolsó kötetet f. évi december 10-ig fogom kiadni. Ezen hátralevő kötetben a legkülönbözőbb alkalmakra való Halotti egyházi beszédek és alkalmazások fognak lehető nagy számmal megjelenni. Tudatom továbbá mindazokkal, kik a mult évben az első három kötetet megrendelték nálam, de az ezen évben megjelenő IV—VI. kötetekre még mindeddig nem küldték be hozzájuk megrendeléseiket, hogy nékiek ezen új köteteket kész vagyok az előfizetési 2—2 forint árért küldeni meg.“ Debreczen, 1893. október 5. *Csiky Lajos.*

PÁLYÁZATOK.

A miskolci ág. hitv. ev. egyháznál a segédlelkészi állás megüresedett. Pályázók a közelebbiekre nézve az alólirttól nyerhetnek értesítést. Gyakorlattal már bírónak előny adatik.

Miskolczon, 1893. október 10.

Zelenka Pál, lelkész.

Az osztróluikai evang. ker. egyház osztatlan hat osztályu, tót nyelvű elemi iskolájába kántortanítót keres. Javadalma: készpénzben és terményekben, lakáson és tüzfizán kívül 500 frt. Kötelességei mint orgonistáé és tanítóé ismeretesek. Jelentkezések az alólírotthoz küldendők.

Osztróluika (Zólyom m.), 1893. október 8.

Hurtay György, ev. lelkész.

A pilisi ág. h. ev. egyházban üresedésben lévő segédlelkészi állomásra.

A pályázótól megkivántatik, hogy a tót és magyar nyelvet kellően ismerje, a lelkészi teendőkbén jártas legyen s szükség esetén a püspöki irodavezetőt, kiről már gondoskodva van, helyettesítse.

Fizetése évi 200 torint, lakás és teljes ellátás.

Jelentkezési határidő f. évi október hó 28-ig.

Pilis, 1893. október hó 11.

Sárkány Sámuel, bányakerületi h. ev. püspöke.